

Kohtuasi 42/84

[...]

Konkurents – Seoses ettevõtte võõrandamisega kehtestatud konkurentsikeeld

[...]

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

*11. juuli 1985**

[...]

Kohtuasjas 42/84,

Remia BV, osäühing, mille ametlik aadress ja tegevuskoht on Madalmaades Den Dolderi omavalitsusüksuses,

F. A. Rooij, selle direktor, kes elab Madalmaades Den Dolderi omavalitsusüksuses, ja

NV Verenigde Bedrijven Nutricia, aktsiaselts, mille ametlik aadress ja tegevuskoht on Madalmaades Zoetermeeri omavalitsusüksuses,

esindajad: C. A. J. Crul Amsterdami advokaadibüroost ning A. F. de Savornin Lohman ja I. G. F. Cath Brüsselist, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, L. H. Dupongi advokaadibüroo, 14 A rue des Bains,

hagejad,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: agent B. van der Esch, keda abistas T. R. Ottervanger Brüsseli advokaadibüroost, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o M. Beschel, Jean Monnet' maja, Kirchberg,

kostja,

keda toetavad:

Sluyck BV, likvideerimisel (varasem ärinimi: Luycks Producten BV), mille ametlik aadress on Madalmaades Diemenis ja tegevuskoht Madalmaades Gelderlandis Edes, esindajad: G. Loos ja C. Hamburger Amsterdami advokaadibüroost, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, J. Loeschi advokaadibüroo, 2 rue Goethe,

menetluse astuja,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

taotlus tunnistada õigustühiseks komisjoni 12. detsembri 1983. aasta otsus EMÜ asutamislepingu artikli 85 kohase menetluse kohta (EÜT 1983, L 376, lk 22),

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees O. Due, kohtunikud C. Kakouris, U. Everling, Y. Galmot ja R. Joliet,

kohtujurist: C. O. Lenz,

kohtusekretär: kohtusekretäri abi J. A. Pompe,

olles 14. mai 1985. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

1. Euroopa Kohtu registrisse 16. veebruaril 1984. aastal esitatud taotlusega algatasid ettevõtte Remia BV, selle direktor F. A. de Rooij ja ettevõtte NV Verenigde Bedrijven Nutricia (edaspidi „hagejad“) EMÜ asutamislepingu artikli 173 teise lõigu alusel kohtuasja tunnistada õigustühiseks komisjoni 12. detsembri 1983. aasta otsus EMÜ asutamislepingu artikli 85 kohase menetluse kohta (EÜT 1983, L 376, lk 22).

2. Aktsiaselts NV Verenigde Bedrijven Nutricia (edaspidi „Nutricia“), kelle ametlik aadress on Madalmaades, on tervise- ja beebitoitude tootja. 1974. aastal omandas ta ja muutis oma tütarettevõteteks kaks ettevõtet – Remia BV (edaspidi „Remia“), mis kuulus hr de Rooijle ja mis tootis peamiselt Remia kastmeid, margariini ja pagaritööstusele vajalikke materjale, ning Luycks Producten BV (edaspidi „Luycks“), mis tootis kastmeid Luycksi kaubamärgi all ja maitseaineid. Aastatel 1974–1976 säilisid mõlema tütarettevõtte müügiosakonnad ja tootmine.

3. 1977. aasta alguses otsustas Nutricia vaadata üle tütarettevõtete toodete turustamiskorra, et parandada nende kulutasuvust, eelkõige võttes arvesse Luycksi finantsraskusi. 1977.–1978. aastani püsisid Luycksi ja Remia õiguslik staatus ja toodang muutumatud, aga mõlema tütarettevõtte müügiosakondi muudeti ratsionaliseerimiskava raames.

4. 1979. aastal korraldas Nutricia oma tootmise ümber, koondades kastete tootmise Remiasse ning jättes konservide ja maitseainete tootmise Luycksile. Reorganiseerimine võeti ette osalt sellepärast, et nii loodeti Remiale ja Luycksile lihtsamalt ostjalt leida.

5. 31. augustil 1979. aastal sõlmitud lepinguga võõrandas Nutricia ümberkorraldatud Remia tagasi selle varasemale omanikule hr de Rooijle ja ettevõtte uueks nimeks sai hiljem New Remia. Seda lepingut kutsutakse „kastmelepinguks“. Teise, 6. juunil 1980

sõlmitud lepinguga võõrandas Nutricia ümberkorraldatud tütarettevõtte Luycks ettevõttele Zuid-Hollandse Conservefabriek (edaspidi „Zuid“) ja Luycksi uueks nimeks sai Luycks-Zuid ja hiljem Sluyck. Zuid on Ameerika äriühingu Campbell tütarettevõtte. 6. juunil 1980. aastal sõlmitud lepingut kutsutakse „konservilepinguks“.

6. Mõlemas võõrandamislepingus oli konkurentsi keelav säte, mis pidi kaitsma ostjaid müüja konkurentsi eest samal turul vahetult pärast võõrandamist.

7. Kastmelepingu punktiga 5 kohustus Nutricia kümne aasta jooksul mitte tegelema otse ega kaudselt Madalmaades kastmete tootmise või müügiga ning tagama, et seda ei teeks ka Luycks. Üleminekukokkuleppena anti Luycksile õigus toota ja müüa kastmeid väljavedamise eesmärgil ja isegi väga piiratud ulatuses Madalmaade turule, aga ainult 1. juulini 1980.

8. Nutricia ja Zuidi vahel sõlmitud konservilepingu V peatüki punkti 1 alapunkti f kohaselt laienes kastmelepingu punktis 5 sätestatud piirang Luycks-Zuidile. Peatükis IX kohustus Nutricia ka viie aasta jooksul mitte tegelema „otseselt ega kaudselt ... mingi konservide või maitseainete tootmise või müügiga Euroopa riikides“.

9. Campbell andis hagejatele teada, et tema arvates oli Luycksile kohaldatud konkurentsi keelav säte vastuolus EMÜ asutamislepingu artikliga 85. See ajendas neid teatama komisjonile kahest võõrandamislepingust 1981. aasta juunis ja juulis ning paluma mitte sekkumatustõendit, vaid erandit EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaselt.

10. Oma 12. detsembri 1983. aasta otsusega keeldus komisjon hagejatele erandit andmast, sest tema arvates oli eelmainitud konkurentsikeeld liiga pikk ja liiga laia kohaldamisalaga ning see piiras konkurentsi, mõjutas liikmesriikidevahelist kaubandust ja ei sobinud artikli 85 lõike 3 kohaseks erandiks.

11. Sellistel asjaoludel esitasid hagejad hagi, milles taotlesid, et kohus kuulutaks vaidlusaluse otsuse õigustühiseks, sedastaks, „et otsuse artiklis 1 mainitud konkurentsikeeld ei ole vastuolus EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõikega 1, eelkõige mitte alates 1. oktoobrist 1983, ja komisjon ei kohaldanud õigesti artikli 85 lõiget 3,“ ning sedastaks samuti, et otsus on valesti adresseeritud hr de Rooijle.

Taotluses sisalduvate järelduste kohaldamisala

12. Kuna nii vaidlusalune otsus kui hagejate järeldused olid ebatäpsed, palus kohus hagejatel selgitada oma järelduste täpset rakendamist ja komisjonil selgitada oma otsuse artikli 2 tähendust.

13. Võttes arvesse kohtule esitatud vastuseid, näib esiteks, et ei seata kahtluse alla komisjoni otsust konkreetselt konservilepingu osas, nagu hagejad suulise menetluse käigus tunnistasid, ja teiseks, et vaidlusaluse otsuse artiklit 2 tuleb mõista järgmiselt: 31. augustil 1979. aastal sõlmitud kastmelepingu punktis 5 ja 6. juunil 1980. aastal sõlmitud konservilepingu peatüki V punkti 1 alapunktis f sätestatud konkurentsikeeld on alates 1. oktoobrist 1983 vastuolus EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõikega 1.

14. Järelikult tuleb hagejate järeldusi mõista kui palvet tunnistada õigustühiseks järgnev:

(a) vaidlusaluse otsuse kogu artikkel 1, mis käsitleb kastmelepingus sisalduvat konkurentsikeeldu, selles osas, mis hõlmab aega alates 1. oktoobrist 1983;

(b) vaidlusaluse otsuse artikkel 2 selles osas, mis puudutab kastmelepingus nimetatud konkurentsikeelu laiendamist Zuidile, samuti alates 1. oktoobrist 1983;

(c) vaidlusaluse otsuse artikkel 3 selles osas, mis ei luba kastmelepingu konkurentsikeelule erandit artikli 85 lõike 3 kohaselt, ja selles osas, mis ei luba sarnast erandit konkurentsikeelu Zuidile laiendamisele;

(d) vaidlusaluse otsuse artikkel 4, samamoodi nagu eelkirjeldatud juhtudel;

(e) otsuse artikkel 5 selles osas, kus nimetatakse ühe adressaadina hr de Rooijd.

Hagejate esitatud väidete olemus ja komisjoni vastuväide

15. Komisjon väidab, et hagejad ei ole esitanud ühtegi väidet, et ta on rikkunud asutamislepingu artikli 85 lõiget 1 ja selle asemel võtsid nad oma argumentide aluseks ekslikult väite, et komisjon ei selgitanud piisavalt otsuse põhjusi. Komisjoni arvates ei saa hagejate väiteid kaaluda selle juriidiliselt eksliku aluse tõttu.

16. Meeles tuleb pidada, et kohtus läbivaatamiseks peavad hagi sisalduvad väited olema piisavalt täpsed, et oleks võimalik kindlaks teha, kas need on EMÜ asutamislepingu artiklis 173 loetletud aluste seas. Käesoleva kohtuasja puhul on hagit piisavalt selge, et hagejad soovivad väita, et nii asutamislepingu artikli 85 lõiget 1 kohaldades kui ka artikli 85 lõike 3 kohasest erandist keeldudes rajas komisjon oma otsuse ebapiisavatele alustele ja faktiliste asjaolude kohta tehtud valejäreldestele ning hindas juhtumi faktilisi asjaolusid valesti. Järelikult tuleb komisjoni vastuväide tagasi lükata.

EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 kohaldamine

17. Kohe alguses tuleb mainida, et komisjon on väitnud õigesti (ja hagejad ei ole selles suhtes vastuväiteid esitanud), et konkurentsi keelavate sätete olemasolust ettevõtte müügi lepingus ei piisa selleks, et need ei kuuluks asutamislepingu artikli 85 lõike 1 kohaldamisalasse.

18. Et kindlaks teha, kas need sätted kuuluvad artikli 85 lõikes 1 sätestatud keelu alla, on vaja uurida, milline oleks konkurents, kui neid sätteid ei oleks.

19. Kui see oleks nii ning müüja ja ostja oleksid pärast võõrandamist endiselt konkurendid, siis on selge, et ettevõtte võõrandamise kokkulepet ei jõustataks. Müüja saaks oma üksikasjalike teadmistega võõrandatud ettevõttest oma endised kliendid kiiresti pärast võõrandamist tagasi võita ja selle ettevõtte turult välja tõugata. Seda teades on ettevõtte võõrandamise kokkuleppes sisalduvad konkurentsi keelavad sätted põhimõtteliselt mõeldud tagama võõrandamise soovitud mõju. Seda asjaolu arvestades

aitavad need kaasa konkurentsi edendamisele, sest suurendavad ettevõtete arvu asjaomasel turul.

20. Sellise konkurentsi soodustava mõju saavutamiseks peavad need sätted olema ettevõtte võõrandamiseks vajalikud ning nende kestus ja kohaldamisala tuleb rangelt piiritleda selle eesmärgiga. Komisjonil oli seetõttu õigus, kui ta väitis, et nende tingimuste täitmise korral on need sätted artikli 85 lõikes 1 sätestatud keelust vabad.

21. Eitamata sellise seletuskäigu põhimõtet vaidlustavad hagejad viisi, kuidas seda on kohaldatud nende juhtumi puhul, võttes aluseks esiteks selle, et kastmelepingu konkurentsikeelusäte ei mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust asutamislepingu artikli 85 lõike 1 tähenduses, ja teiseks selle, et võttes arvesse asjaomase võõrandamise erilisi asjaolusid, ei põhjendanud komisjon oma otsust piisavalt ja hindas valesti faktilisi asjaolusid, piirates võõrandamislepingu konkurentsikeelusäte lubatavat kestust nelja aastaga.

22. Esiteks, mis puudutab tingimust, mis on seotud mõjuga liikmesriikidevahelisele kaubandusele, märgib kohus, nagu ta on järjekindlalt sedastanud, et ettevõtetevaheline leping võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust siis, kui objektiivsete õiguslike või faktiliste asjaolude alusel on võimalik piisava tõenäosusega ette näha, et see võib mõjutada otseselt või kaudselt tegelikult või potentsiaalselt liikmesriikidevahelist kaubandust nii, et see kahjustaks kõike liikmesriike hõlmava ühisturu realiseerumist. Kohus on samuti sedastanud oma 17. oktoobri 1972. aasta otsuses kohtuasjas 8/72: *Cementhandelaren* (EKL 1972; lk 977), et konkurentsi piirav kokkulepe või käitumine, mis hõlmab liikmesriigi kogu territooriumi, on oma olemuselt riiklikke turge eraldav ja takistab seega asutamislepingu eesmärgiks olevat majanduslikku sulandumist.

23. Antud juhul tuleb märkida, et kõnealune konkurentsikeelusäte hõlmab kogu Madalmaade territooriumi. Kastmelepingu punkti 5 sätted, mille kohaselt Nutricia, Luycks ja seejärel Zuid ei tohi otseselt või kaudselt tegeleda Madalmaade turul kastmete tootmise ega müügi, ei mõjuta ka ainult kastmete riigisisest tootmist, vaid keelavad neil ettevõtetel müüa varem teistest liikmesriikidest sisse toodud kastmeid. Lõpuks ei eitata, et Remial on Madalmaade turul kõige suurem kõnealuste kastmete turuosa.

24. Sellepärast tuleb järeldada, et komisjon hindas juhtumi faktilisi asjaolusid õigesti, kui leidis, et vaidlusalune punkt võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust asutamislepingu artikli 85 lõike 1 tähenduses.

25. Teise punkti, nimelt konkurentsikeelusäte nelja aastaga piiramise, kohta väidavad hagejad esiteks, et vaidlusaluse otsuse põhjendused ei ole piisavad, ja teiseks, et otsuses on faktivigu ja see põhineb kogu juhtumi faktiliste asjaolude valel hindamisel.

26. Vaidlusaluse otsuse põhjenduste kohta tuleb mainida, et kohus on konkurentsi valdkonnas olnud järjekindlalt seisukohal (nagu selgub ka 17. jaanuari 1984. aasta otsusest ühendatud kohtuasjades 43 ja 63/82: *VBVB ja VBBB versus komisjon* (EKL 1984; lk 19)), et kuigi EMÜ asutamislepingu artikli 190 kohaselt peab komisjon selgitama otsuse vastuvõtmist õigustavaid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, ei nõua see artikkel, et komisjon selgitaks kõiki faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, mida ta haldusmenetluse käigus

käsitles. Isikule kahjuliku otsuse põhjendused peavad võimaldama kohtul kasutada oma läbivaatamisvolitusi, et kontrollida otsuse õiguspärasust, ja andma asjaomasele isikule teavet, mida ta vajab otsustamiseks, kas otsus on põhjendatud.

27. Vaidlusalusest otsusest üksi on selge, et otsuse lõigetes 4, 5 ja 32 uuris komisjon asjaomaste poolte rahalist ja ärilist seisukorda, et lõigetes 8 ja 12 käsitleti piisavalt Luycksi kaubamärgi tuntusel põhinevat väidet, ning et otsuses, täpsemalt lõigetes 11 ja 31, selgitati piisavalt Luycksi müügipersonali üleviimise küsimusel põhinevat väidet. Need otsuse põhjendused andsid hagejatele kogu teabe, mida neil oli vaja, et otsustada otsuse põhjendatuse üle, võimaldasid neil selles küsimuses esitada kohtule piisavalt üksikasjalikud argumendid ja andsid kohtule võimaluse kasutada täiel määral oma läbivaatamisvolitusi seoses otsuse õiguspärasusega. Seda arvesse võttes tuleb artikli 85 lõike 1 kohaldamisega seotud vaidlusaluse otsuse põhjenduste ebapiisavusel põhinev väide tagasi lükata.

28. Seoses oma väitega, et vaidlusalune otsus põhineb faktiviigadel ja kogu juhtumi faktiliste asjaolude valedel hindamisel, kaebavad hagejad eelkõige seda, et komisjon ei arvestanud piisavalt kolme asjaolu, mis olid konkreetse võõrandamise puhul erilised: esiteks Remia halba rahalist olukorda ülevõtmise ajal ning ühelt poolt Remia ja teiselt poolt Nutricia ja Campbelli tüdarettevõtte Zuidi suhtelist tugevust; teiseks seda, et Luycksi kaubamärk ei olnud ülevõtmise ajal täielikult võõrandatud, vaid oli seda ainult kaheks aastaks, mille jooksul Luycks jätkas oma tegevust samas sektoris, kasutades sama kaubamärki teistel toodetel; viimasena seda, et Remia ei võtnud võõrandamise ajal üle Luycksi müügipersonali, kes tundis hästi kastmeturgu, vaid jättis nad Luycksisse ja hiljem asusid nad tööle Campbelli heaks, kes muutus seetõttu Remiale potentsiaalselt ohtlikuks konkurendiks. Sellest järeldasid hagejad, et 10-aastane konkurentsikeeld ei olnud nende puhul liiga pikk, sest see hõlmas kahte aastat, mille jooksul võõrandamine lõpule viiakse ja saavutatakse tunnustus uue kaubamärgi all, ning kaheksat aastat, mille jooksul saavutada tarbijate usaldus ja vältida müüja uut turuletulekut.

29. Selles suhtes olid komisjon ja menetlusse astuja Sluyck BV arvamusel, et nelja-aastane periood, kus kaks aastat kulub uue kaubamärgi kasutuselevõtule ja kaks tarbijate usalduse võitmisele, on antud juhul igati piisav. Lisaks sellele leppisid pooled algul kokku selles ajas.

30. Komisjon väidab, et arvestas otsuses kõiki eelnimetatud kriteeriume ja uuris hoolikalt juhtumi kõiki erilisi asjaolusid, enne kui jõudis järeldusele, et 10-aastane konkurentsikeeld, milles pooled lõpuks kokku leppisid, on selgelt liiga pikk ja objektiivselt põhjendatud on vaid neli aastat.

31. Lisaks märgib komisjon, et võõrandamise poolte finantsolukorrale ei tohiks omistada mingit õiguslikku tähtsust, sest konkurentsi piirav leping ei jää artikli 85 lõike 1 kohaldamisalast välja ainult sellepärast, et võimaldab ettevõttel püsima jääda. Komisjoni sõnul tuleb seda asjaolu arvestada vaid ostuhinna määramisel, mitte konkurentsikeeluse pikendamisel.

32. Komisjon lisab, et arvestades seda, et Remiale oli vaja vaid võimalust konsolideerida turul klientidega juba eksisteerivad ärisuhted, millest Luycks ja Campbell nelja-aastase

Luycksi kastmete müümise keelu tõttu välja jäid, siis oli neljale aastale lühendatud konkurentsikeelusäte Remiale täiesti piisav, et end tõhusalt turul sisse seada, muidugi juhul, kui ta võtab aktiivselt konkureeriva hoiaku, mida ta ei teinud.

33. Lõpuks väidab komisjon, et võõrandamise ajal Remiasse viidud müügipersonalil oli märkimisväärselt kogemusi kastmete turustamise sektoris ja neli aastat, mille jooksul kasutusele võtta uus Remia kaubamärk, ilma et seda takistaks Nutricia või Luycks. Kuna asjaomases sektoris ei olnud kõrgtehnoloogiat ja pikaajalisi tarnelepinguid, oli neli aastat täiesti piisav. Kui mittevõõrandatud müügipersonali peeti firmaväärtuse seisukohalt oluliseks, siis oleks see asjaolu komisjoni arvates pidanud kajastuma võõrandamisel kokkulepitud ostuhinnas, mitte pikendama konkurentsikeeldu.

34. Kuigi üldreeglina vaatab kohus artikli 85 lõike 1 kohaldamise tingimuste täitmise igakülgset läbi, on selge, et ettevõtte võõrandamise lepingus sisalduva konkurentsikeelu lubatava pikkuse määramisel peab komisjon hindama keerulisi majandusküsimusi. Kohus peab seetõttu piirduma sellise hinnangu läbivaatamisega, et kontrollida, kas on järgitud vastavaid menetlussätteid, kas otsuse põhjendused on piisavad, kas faktilised asjaolud on õigesti kirjas ja kas ei ole näha mõnd selget hindamisviga või volituste kuritarvitamist.

35. Antud juhul piirduvad hagejad väitega, et konkurentsikeelu vähendamine neljale aastale põhineb mitmel valed faktilise asjaolu hindamisel ja komisjoni sisuliselt valed hinnangul juhtumi eriasjaoludele.

36. Kohtule esitatud dokumentidest ega suulistest väidetest ei saa järeldada, et komisjon võttis otsustamisel aluseks valed hinnangud faktiliste asjaolude kohta või tegi selge vea kogu juhtumi faktiliste asjaolude hindamisel, kui sätestas, et kastmelepingus sisalduva konkurentsikeelu üle nelja-aastane pikkus kuulus EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 keelu alla.

EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaldatavus

37. Hagejad väidavad sisuliselt, et komisjon eksis, kui keeldus neile erandi lubamisest, mida nad olid asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaselt taotlenud. Komisjon ei põhjendanud piisavalt oma otsust ega pidanud piisavalt oluliseks Remia võõrandamise erijooni ja vajadust konkurentsikeelusätte järele selle võõrandamise puhul.

38. Enne poolte sellekohaste väidete uurimist tuleb märkida, et artikli 85 lõikega 1 vastuolus olevale lepingule võib kohaldada erandit artikli 85 lõike 3 alusel vaid siis, kui see vastab järgmistele tingimustele:

See peab aitama parandada kaupade tootmist või turustamist või edendama tehnilist või majanduslikku progressi;

See peab võimaldama tarbijatele õiglase osa tulenevast kasust;

See ei tohi kehtestada asjaomaste ettevõtete suhtes piiranguid, mis ei ole nimetatud eesmärkide saavutamiseks hädavajalikud;

See ei tohi anda sellistele ettevõtetele võimalust kõrvaldada konkurentsi kõnesolevate toodete olulise osa suhtes.

39. Hagejad väitsid nii teatises kui haldusmenetluse käigus, et võõrandamine aitab paranda kaupade tootmist ja edendas tehnilist progressi kastmesektoris. Nad lisasid, et selle tulemusena muutus ettevõtte tugevamaks, Remia oskusteave kastmesektoris säilis ja tehingu käigus säilinud töökohti võib lugeda majandusliku progressi edendamisele kaasa aitamiseks. Tarbijaid said sellest otsest kasu, eelkõige seetõttu, et jätkuvalt tarniti kaupa neile tuttava kaubamärgi all. Seoses tingimusega, et leping ei tohi kaotada konkurentsi olulise osa asjaomaste kaupade puhul, väitsid hagejad haldusmenetluse käigus, et Nutricia ümberkorraldamise ajal iseloomustas turgu suur konkurentide arv. Sellepärast olid nad arvamusel, et kaks konkurentsikeelusätet ei aita kuidagi kaasa konkurentsi kaotamisele olulise osa asjaomaste toodete puhul, vaid et need on vajalikud võõrandamislepingu eesmärkide saavutamiseks.

40. Mis puudutab väidet, et vaidlusaluses otsuses ei ole artikli 85 lõike 3 kohase erandi lubamisest keeldumist piisavalt põhjendatud, siis tuleb märkida, et põhjendused, mis otsuse lõikes 41 tuuakse asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohasele erandist keeldumisele, võivad esmapilgul näida kuidagi lühikesed, tuleb need asetada vaidlusaluse otsuse laiemasse konteksti, sest otsuses on mitu lõiget, milles käsitletakse otseselt hagejate argumente artikli 85 lõike 3 kohase erandi taotlemiseks.

41. Näiteks vaidlusaluse lõigetes 7 ja 31 mainitakse, et asjaomaseid tooteid, nimelt kastmeid, ei ole raske toota, et tehnoloogia on hästi tuntud ning et see ei nõua kõrgtehnoloogiat. See seletuskäik on piisav vastus Remia võõrandamisega väidetavalt kaasnenud tehnilise progressi edendamisel põhinevale väitele.

42. Seoses väitega, et ettevõtte püsijäämine ja töökohtade säilimine on võimalik ainult siis, kui konkurentsikeeld kestab 10 aastat, tuleb möönda, et vastavalt kohtu 25. oktoobri 1977. aasta otsusele kohtuasjas 26/76: Metro (EKL 1977; lk 1875) kuulub tööhõive nende eesmärkide alla, mida saab aluseks võtta artikli 85 lõike 3 kohaldamisel, sest see parandab tootmise üldtingimusi, eelkõige siis, kui turutingimused on ebasoodsad. Ent komisjon andis vaidlusaluses otsuses, eelkõige selle lõikes 31, piisava vastuse hagejate väidetele, selgitades konkreetseid põhjusi, miks ta leidis, et neli aastat on Remiale piisav aeg oma turupositsiooni kindlustamiseks Luycksi konkurentsi suhtes. Lisaks sellele ja sellele vaatamata väitis komisjon lõikes 27, et kui ettevõtte ei ole enam elujõuline, vaatamata sellele, et teda kaitses minimaalse vajaliku aja jooksul konkurentsikeeld, siis see asjaolu ei ole keelu pikendamiseks piisav õigustus.

43. Vaidlusaluse otsuse lõikes 6 kirjeldatakse piisava täpsusega ja lisaks ka hagejate poolt haldusmenetluses kasutatud sõnadega sarnaselt Euroopa Majandusühenduse kastmeturu ülesehitust võõrandamise ajal.

44. Seda ja eelnimetatud põhjenduskohustuse kohaldamisala arvesse võttes on selge, et vaidlusaluses otsuses on piisavalt vastatud hagejate väidetele, mida nad esitasid artikli 85 lõike 3 kohast erandit taotledes, ning otsus võimaldab kohtul kasutada oma volitusi otsuse õiguspärasuse läbivaatamiseks.

45. Mis puudutab väidet, et vaidlusaluses otsuses on juhtumi asjaolusid hinnatud valesti, keeldudes artikli 85 lõike 3 kohase erandi lubamisest, siis, nagu kohus sedastas eelmaintud 17. jaanuari 1984. aasta otsuses ühendatud kohtuasjades 43 ja 63/82, tuleb

märkida, et kui taotletakse artikli 85 lõike 3 kohast erandit, siis on eelkõige asjaomastel ettevõtetel kohustus esitada komisjonile tõendid, mis seda erandit majanduslikult põhjendavad.

46. Vastuseks hagejate eeltoodud argumentidele, ei ole komisjon nõus, et oskusteadmised kasvasid või et kastmete tootmine või levitamine paranes. Lisaks võidab ta, et asutamislepingu artikli 85 lõikega 1 keelatud leping, mis lubab vaba konkurentsi tingimustes mitteelujõulisel ettevõttel püsima jääda, ei ole selline, mis vääriks artikli 85 lõike 3 kohast erandit. Lõpuks märgib ta, et kõnealuse konkurentsikeelu jätkumine üle lubatava nelja aasta seab asjaomastele ettevõtetele konkurentsipiirangu, mis ei ole võõrandamislepingu eesmärkide saavutamiseks vajalik.

47. Kõikidest kohtule esitatud dokumentidest ja suulistest väidetest on selge, et hagejatel ei ole õnnestunud tõestada, et konkurentsikeelu pikendamine üle nelja aasta aitas kaasa asjaomaste toodete tootmisele või levitamisele või edendas tehnilist või majanduslikku progressi. Samamoodi on selge, et nad ei ole esitanud tõendeid, mis võimaldaks tõestada, et konkurentsikeelu jätkumine ei piiranud asjaomaste ettevõtete konkurentsi rohkem kui võõrandamislepingu eesmärkide saavutamiseks vajalik.

48. Seega, võttes arvesse komisjoni diskretsiooniõigust selles küsimuses, ei ole tõestatud, et vaidlusalune otsus põhineb ebapiisavatel põhjendustel või valel hinnangul.

Hagis tehtavad järeldused, et vaidlusaluse otsuse artikkel 5 tuleks kuulutada õigustühiseks selles osas, et otsuse adressaat on hr de Rooij

49. Hagejad väidavad, et asutamislepingu artikli 85 või 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 kohaldamise seisukohalt on ainus asjaomane ettevõtte Remia, mitte hr de Rooij, ei eraisiku ega lepingu allkirjastajana vastavalt Madalmaade puhtformaalsele nõudele.

50. Seda argumenti ei saa aktsepteerida. Komisjonil on õigus, kui ta nendib, et hr de Rooij oli kastmepingu osapool ja see annab talle Remiast eraldiseisvad õigused, eelkõige punktides 5 ja 7. Komisjonile 1. juulil 1981 saadetud teatises, mille eesmärk oli saada erand asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaselt, viitavad hagejad ise hr de Rooijle kui ettevõtjale, kes on Nutriciaga samadel alustel lepinguosaline. Järelikult osales hr de Rooij ise nii võõrandamislepingu sõlmimises kui konkurentsi keelava sätte allkirjastamises ning see õigustas tema nimetamist vaidlusaluse otsuse adressaadina. Eelmainitud järeldused tuleb seega tagasi lükata.

51. Eeltoodust järeldub, et kogu hagi tuleb rahuldamata jätta.

Kohtukulud

52. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel tehakse kaotajale poolele ettekirjutus maksta kohtukulud, kui võitja seda oma hagi nõuab. Kuna hagejate väited on põhjendamatud, peavad nad maksma kõik kulud, sealhulgas kostja toetuseks menetlusse astunu kulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (viies koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata;**
- 2. Käsib hagejatel tasuda kohtukulud, sh menetlusse astuja kohtukulud.**

Due

Kakouris

Everling

Galmot

Joliet

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 11. juulil 1985. aastal Luxembourgis.

P. Heim

O. Due

Kohtusekretär

Viienda koja esimees